

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КРАЇН-ЕКСПОРТЕРІВ КАВИ

Марта Гелемей

*Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського, м. Львів, Україна*

У сучасних умовах кава – продукт високорентабельний і дуже привабливий для бізнесу на всіх стадіях його розвитку. Товарообіг кави посідає в статистиці світової торгівлі друге місце, поступаючись лише нафті. Не дивно, що саме каву вважають одним із символів глобалізації. У зв'язку з цим, дослідження проблем та перспектив розвитку світового ринку кави є актуальними [5, с. 120]. За даними Allegra Strategies, щодня у світі люди споживають приблизно 2,3 млрд. чашок кави, і ця цифра стрімко зростає щороку.

Найбільшими проблемами експорту кави до країн-споживачів є зміна глобального клімату, стихійні лиха, невисока стійкість кавових дерев арабіки до шкідників та хвороб, зниження соціально-економічних показників, погіршення політичної ситуації в країнах-експортерах тощо. Якщо не вживати належних заходів для врегулювання цих проблем, то за 35–40 років світову кавову індустрію чекатимуть зростання вартості сировини, зменшення якості та кількості кавового зерна; занепад господарств (ферм, плантацій) країн-експортерів, що значно вплине на економіку та аграрний сектор цих країн; збільшення рівня безробіття серед тих, хто зайнятий у кавовій сфері [4, с. 23–25].

Для того щоб конкретизувати сучасні проблеми країн-експортерів кави, розглянемо їх на прикладі історичної батьківщини кавових дерев – Ефіопії. Ця країна посідає четверте місце у світі за обсягами експорту зеленого зерна, а в Африці – перше місце.

Кавове зерно з Ефіопії цінують в усьому світі, адже саме тут вирощують близько 2000 різновидів кавових дерев, зокрема арабіки «типіки», яка зазнала лише природних мутацій [3, с. 7–14]. Кавова індустрія Ефіопії забезпечує роботою близько 19 млн. людей, тобто 17% населення країни.

Проблема глобального потепління завдає значної шкоди кавовим господарствам Ефіопії. Люди змушені висаджувати дерева щоразу вище над рівнем моря, а це напряму впливає на різке збільшення затрат для

їхнього вирощування та збереження урожайності. Як прогнозують спеціалісти Королівських ботанічних садів Кью-Гарденс, плантації кави в Ефіопії можуть скоротитися на 60% у разі підвищення середньорічної температури повітря на чотири градуси [1, с. 3].

Друга проблема, з якою стикаються ефіопські фермери, – мало земель для вирощування кави. Велика кількість територій, що придатні для виробництва кавового зерна, є підконтрольні державі, оскільки політичний режим не сприяє розвитку аграрного сектору країни. Зокрема, 45% дерев росте на невеликих ділянках (до 1 га) і лише 5% дерев плодоносять на великих плантаціях. Низький рівень якості життя, і освіти також негативно впливає на якісний експорт сировини.

Ще одна проблема, яка не дає змоги фермерам отримувати достатній прибуток та вирощувати якісний продукт, – недосконала система кавової біржі в Аддис-Абебі та, як наслідок, мізерний заробіток. Фермери збирають невелику кількість кави, яку вони везуть на місцеву станцію обробки, їм оплачують ринкову вартість, що актуальна для ягід конкретного регіону в конкретний день. Відтак ягоди обробляють та сушать і доставляють на склад кавової біржі в Аддис-Абебі, де на продаж виставляють як високоякісне зерно (*speciality*), так і велику кількість сировини різної якості [3].

Ще одним чинником, який негативно впливає на вирощування кави, є вирощування рослин, які містять наркотичні речовини та поширюються на території Ефіопії і в Ємені, Сомалі та ін. За реалізацію цих рослин люди отримують у декілька разів більшу оплату, ніж за кавові ягоди. Водночас країна зараз перебуває на межі екологічної катастрофи: активно вирубують ліси для експорту деревини, а значну частку насаджень становлять дерева евкаліпту, після яких ґрунт зазнає сильного окиснення та стає непридатним для вирощування інших культур.

Згадані проблеми стосуються не лише Ефіопії, а й низки інших країн, експортерів кави. Якщо така ситуація буде спостерігатися і надалі, то через три десятиліття людству доведеться шукати альтернативу або ж чашка кави стане великою розкішшю. Також це негативно вплине на той сегмент ресторанного бізнесу, торгівлі та й загалом економіки країн, де кава є основним джерелом прибутку. Отже, для збереження і прогресивного розвитку аграрного сектору Ефіопії та інших країн-експортерів кавового зерна необхідне активне залучення до вирішення наявних проблем країн-споживачів кави, приваблення іноземних інвестицій, які будуть спрямовані на боротьбу з бідністю, створення програм для підтримання

фермерів. Це могло б посприяти впровадженню нових технологій вирощування та обробки кави, контролю якості продукту на всіх етапах до моменту експорту.

Список використаних джерел

1. Варакин А. Изменение климата может вызвать глобальный неурожай кофе / А. Варакин // Ведомости. – 2014. – № 2. – С. 3
2. Винничек Л. Б. Тенденции и проблемы развития мирового рынка кофе [Электронный ресурс] / Л. Б. Винничек, Ю. А. Кафтулина, В. Н. Батова // Московский экономический журнал. – 2017. – № 1. – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/tendentsii-i-problemy-razvitiya-mirovogo-rynka-kofe>
3. Денисов Д. Профессиональный кофе. Библия бариста / Д. Денисов. – Москва, 2004. – 120 с.
4. Серебряник И. А. Мировой рынок кофе: базовые понятия / И. А. Серебряник, Д. М. Золотухина // Theoretical & Applied Science. – 2015. – № 11. – С. 23–25.
5. Chemonics International. Ethiopia Coffee Industry Value Chain Analysis. Profiling the Actors, their Interactions, Costs, Constraints and Opportunities (USAID, 2010) [Electronic resource]. – Access wode: https://agoa.info/images/documents/5157/Ethiopian_Coffee_Industry_Value_Chain_Analysis_2010.pdf